

18 Οκτωβρίου, 1990

[Α. Ν. ΛΟΥΖΟΥ, Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΠΙΚΗΣ,
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Εφεσείοντες,

v.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΥΔΑΤΟΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ,

Εφεσιβλήτων.

(Αναθεωρητικές Εφέσεις Αρ. 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625,
626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636-641, 642,
643-650, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 664).

- 5 *Αναθεωρητική Δικαιοδοσία — Κατά πόσο η απόφαση του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, με την οποία καταργήθηκαν τα δικαιώματα τιτλούχων καταναλωτών, υπόκειται στην Αναθεωρητική Δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δυνάμει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Ποία η δικαιοδοσία της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου αναφορικά με την εκδίκαση εφέσεων και ποίο το αντικείμενο της έφεσης — Ποία θέματα εξετάζονται αυτεπάγγελτα — Εφαρμοστέες αρχές.*
- 10 *Διοικητικό Δίκαιο — Δημόσιο και ιδιωτικό δίκαιο — Εφαρμοστέα κριτήρια για κατάταξη θεμάτων στο δημόσιο ή ιδιωτικό δίκαιο — Κατά πόσο η σχέση του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας με τους αιτητές, αναφορικά με τα δικαιώματά τους που πηγαζαν από τους τίτλους και τους όρους εκχώρησης από τις πρώην υδρευτικές εταιρείες, που ενσωματώθηκαν στον περί Υδατοπρομήθειας (Δημοτικές και Άλλες Περιοχές) Νόμο, Κεφ. 350, αφορά δικαιώματα αστικού ή ιδιωτικού δικαίου — Η διάκριση μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου δεν είναι πάντοτε εύκολη — Πότε οι αποφάσεις της Διοίκησης εκφεύγουν του δημοσίου δικαίου — Εκτενής αναφορά στη σχετική νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας και την Κυπριακή νομολογία.*
- 15
- 20

Διοικητική πράξη — Εκτελεστή — Ρύθμιση αστικών περιορισιακών δικαιωμάτων — Δεν αποτελεί εκτελεστή πράξη ή απόφαση με το νόημα

του Άρθρου 146.1 του Συντάγματος.

Το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας (το Συμβούλιο), αποφάσισε την 4.6.81, να καταργήσει τα δικαιώματα τιτλούχων καταναλωτών από 1.1.82, λόγω εξάντλησης των πηγών των εταιρειών που απαλλοτριώθηκαν και επίσης λόγω ακαταλληλότητας του νερού μερικών πηγών που υφίστανται. 5

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, αποφάσισε ότι το Συμβούλιο, είχε νόμιμο δικαίωμα να τερματίσει την παροχή ύδατος, βάσει των προϋφιστάμενων διευθετήσεων, λόγω στέρησης των πηγών. 10

Το Δικαστήριο αυτεπάγγελτα ήγειρε το ζήτημα αν η προσβαλλόμενη πράξη υπόκειται στον αναθεωρητικό έλεγχο του κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος, με το νόημα εάν η πράξη αυτή είναι δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου. 15

Οι αιτητές - πρώην τιτλούχοι - ζητούν την ακύρωση της απόφασης διακοπής δωρεάν παροχής της συμφωνημένης ποσότητας νερού δυνάμει εγγράφων ή εγγράφου εκχωρήσεως ή τίτλου και/ή δυνάμει του Κεφ. 350. Ισχυρίζονται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, εκδόθηκε από το Συμβούλιο στα πλαίσια άσκησης δημόσιας εξουσίας προς όφελος του κοινού. Αντίθετα, ο δικηγόρος του Συμβουλίου, υπέβαλε ότι ο Νόμος απλώς αντικατέστησε ή περιέλαβε τις συμβάσεις των αιτητών με τις υδρευτικές εταιρείες και ότι το θέμα είναι καθαρά ιδιωτικού δικαίου. 20 25

Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου αποφάσισε κατά πλειοψηφία ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ρυθμίζει πρωταρχικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των πολιτών και ότι ως εκ τούτου, δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου δυνάμει του Άρθρου 146 του Συντάγματος. 30

A. Υπό Στυλιανίδη Δ. συμφωνούντων του Προέδρου Α. Ν. Λοΐζου και των Δικαστών Δημητριάδη και Χρυσοστομής: 35 -

1. Ο πρωταρχικός και μόνος σκοπός της προσβαλλόμενης πράξης είναι ο τερματισμός του πιο πάνω δικαιώματος, για το λόγο ότι οι πηγές των υδρευτικών εταιρειών είτε στέρησαν, είτε το νερό μολύνθηκε και έπαιυσε να είναι πόσιμο ή κατάλληλο προς χρήση. 40
2. Η προσβαλλόμενη απόφαση ρυθμίζει πρωταρχικά περιουσιακά δικαιώματα και υποχρεώσεις των μερών. Το Συμβούλιο δεν αποφάσισε ότι δεν παρέχει νερό στους αιτητές. Απλώς αποφά-

οισε ότι έληξε η περίοδος κατά την οποία οι αιτητές τιτλούχοι θα δικαιούνται στην παροχή νερού με τους όρους του τίτλου από τις πρώην υδρευτικές εταιρείες.

5 3. Η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ιδιωτικού δικαίου και δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος.

10 Β. Υπό Πική Δ., συμφωνούντων και των Δικαστών Νικήτα και Αρτεμίδη:

1. Η παροχή ύδατος σ' αυτή την κατηγορία των καταναλωτών δεν συναρτάται με τα συμβατικά τους δικαιώματα με τους προγενέστερους προμηθευτές, αλλά με τα κριτήρια που θέτει ο περί Υδατοπρομήθειας (Δημοτικές και Άλλες Περιοχές) Νόμος, Κεφ. 350, (ο Νόμος), ο οποίος θεσπίστηκε το 1951, καθιστώντας την υδατοπρομήθεια ευθύνη του δημοσίου, σε αντίθεση με την επικρατούσα κατάσταση πριν τη θέσπιση του εν λόγω νόμου, όταν η ευθύνη για την υδροδότηση των πόλεων ανήκε σε ιδιωτικούς οργανισμούς, ή δε παροχή ύδατος ρυθμιζόταν βάσει συμβάσεων συννομολογημένων μεταξύ των προμηθευτών και των καταναλωτών.

20 2. Το θέμα αμφισβήτησης της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου, το οποίο δεν αντιμετωπίστηκε στην πρωτόδικη απόφαση, είναι δυνατό να εξεταστεί σ' οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας.

30 3. Οι πράξεις της διοίκησης δεν περιορίζονται μόνο στον τομέα του δημοσίου δικαίου. Σε θέματα διαχείρισης του δημοσίου ταμείου και περιουσίας, οι πράξεις της ανάγονται κατά κανόνα στον τομέα του ιδιωτικού δικαίου. Στον ιδιωτικό τομέα emπίπτουν και οι διοικητικές αποφάσεις που ρυθμίζουν ιδιωτικά συμφέροντα. Οι αποφάσεις αυτές εκφεύγουν του τομέα του δημοσίου δικαίου, παρά το ρυθμιστικό τους χαρακτήρα διότι (α) δεν αποβλέπουν στην προώθηση δημοσίου σκοπού και (β) είναι μικρού μόνο ενδιαφέροντος για το κοινό ή οποιαδήποτε κατηγορία πολιτών.

40 4. Οι εξουσίες του Συμβουλίου, στην παρούσα υπόθεση, πηγάζουν από το νόμο και ρυθμίζονται από αυτόν. Ο σκοπός για τον οποίο ασκείται η εξουσία είναι σκοπός υψίστης σημασίας για το κοινό καλό και μεγάλου ενδιαφέροντος για τους καταναλωτές νερού της Λευκωσίας και όχι αμελητέου ενδιαφέροντος για το ευρύτερο κοινό. Η παροχή ύδατος στους δικαιούχους πριν τη θέσπιση του νόμου, δεν διέπεται από τις συμβατικές τους υποχρεώσεις με τους προμηθευτές, αλλά από τα κριτήρια που θέτει ο νόμος. Το γεγο-

νός ότι μέρος των συμβατικών τους δικαιωμάτων ενσωματώνεται στο νόμο και συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των κριτηρίων για τον καθορισμό παροχής ύδατος σ' αυτούς, δε μεταβάλλει τη φύση της εξουσίας για την παροχή ύδατος και τον προσδιορισμό των τελών, ούτε θέτει την άσκηση της εξουσίας υπό την αίρεση οποιασδήποτε σύμβασης. Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση υπόκειται στην αναθεωρητική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου δυνάμει του Άρθρου 146 του Συντάγματος και οι αιτητές έχουν έννομο συμφέρον να την προσβάλουν.

5

10

Οι εφέσεις απορρίπτονται κατά πλειοψηφία χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

15

Pikis v. Republic (1968) 3 C.L.R. 303,

Constantinides v. Republic (1969) 3 C.L.R. 523,

Papadopoulos v. Republic (1970) 3 C.L.R. 169,

20

Republic v. Pericleous (1972) 3 C.L.R. 63,

Republic v. Georghiades (1972) 3 C.L.R. 594,

25

Δημοκρατία v. Χατζηπαντελή (1989) 3(B) A.A.Δ. 961,

Vrahimis and Another v. Republic, 4 R.S.C.C. 121,

Christodoulou v. Republic (1967) 3 C.L.R. 691,

30

Lambrakis v. Republic (1970) 3 C.L.R. 72,

Cyprus Transport Co. Ltd and Another v. Republic (1970) 3 C.L.R. 163,

35

Razis and Another v. Republic (1982) 3 C.L.R. 45,

Vlahou and Others v. Republic (1984) 3 C.L.R. 1319,

Yiangou v. Republic (1987) 3(A) C.L.R. 27,

40

Othonos and Another v. Republic (1989) 3(A) C.L.R. 475,

Δημητρίου v. Δημοκρατίας και Άλλου (1989) 3(Γ) A.A.Δ. 1281,

- Δημοκρατία ν. Ματθαίου (1990) 3 Α.Α.Δ. 2452,
Papaphilippou ν. Republic, 1 R.S.C.C. 62,
5 Laoudhia ν. Republic, 2 R.S.C.C. 119,
Stamatiou ν. Electricity Authority of Cyprus, 3 R.S.C.C. 44,
Hadjikyriacou ν. Hadjiapostolou and Others, 3 R.S.C.C. 89,
10 Valana ν. Republic, 3 R.S.C.C. 91,
Eraclidou and Another ν. Hellenic Mining Co. Ltd and Others, 3
R.S.C.C. 153,
15 Charalambides ν. Republic, 4 R.S.C.C. 24,
Sevastides ν. Electricity Authority of Cyprus (1963) 2 C.L.R. 497,
20 Greek Registrar of the Co-Operative Societies ν. Nicolaides (1965) 3
C.L.R. 164,
Kolokassides ν. Republic (1965) 3 C.L.R. 542,
25 Cyprus Industrial and Mining Co. Ltd ν. Republic (No. 1) (1966) 3
C.L.R. 467,
I.W.S. Nominee Co. Ltd ν. Republic (1967) 3 C.L.R. 582,
30 White Hills Ltd and Others ν. Republic (1970) 3 C.L.R. 132,
Christodoulou ν. Republic (1970) 3 C.L.R. 377,
Moustafa ν. Republic (1973) 3 C.L.R. 47,
35 Asproftas ν. Republic (1973) 3 C.L.R. 366,
Poyiadjis ν. Republic (1975) 3 C.L.R. 378,
40 Silentsia Farms ν. Republic (1981) 3 C.L.R. 450,
Charalambides ν. Republic (1982) 3 C.L.R. 403,
Coudoumaris ν. Republic (1982) 3 C.L.R. 530,

<i>Republic v. M.D.M. Estate (1982) 3 C.L.R. 642,</i>	
<i>Antoniou and Others v. Republic (1984) 3(A) C.L.R. 623,</i>	
<i>Galanos v. C.B.C. (1984) 3 C.L.R. 742,</i>	5
<i>'Ethnikos' Athlitikos Pnevmatikos Omilos Defteras v. K.O.A. and Another (1984) 3(B) C.L.R. 831,</i>	
<i>Machlouzarides v. Republic (1985) 3(D) C.L.R. 2279,</i>	10
<i>Machlouzarides v. Republic (1985) 3(D) C.L.R. 2342,</i>	
<i>Hellenic Bank v. Republic (1986) 3(A) C.L.R. 481,</i>	15
<i>Photiades and Others v. Photiades and Others (1988) 3 C.L.R. 2084,</i>	
<i>Λαϊκή Κυπριακή Τράπεζα Λτδ ν. Δημοκρατίας (1989) 3(B) Α.Α.Δ. 729,</i>	
<i>Paschalidou v. Republic (1969) 3 C.L.R. 297,</i>	20
<i>Vassiliou and Others v. Republic (1969) 3 C.L.R. 417,</i>	
<i>Chrysanthou and Another v. Republic (1968) 3 C.L.R. 519,</i>	25
<i>Frangos v. Medical Disciplinary Board (1983) 1 C.L.R. 256.</i>	

Εφέσεις.

Εφέσεις εναντίον της απόφασης Δικαστού του Ανώτατου Δικαστηρίου (Μαλαχτού, Δ.) που δόθηκε στις 4 Σεπτεμβρίου, 1986 (Προσφυγές Αρ. 326/81, 338/81, 422/81) με την οποία απορρίφθηκαν οι προσφυγές των εφεσειόντων εναντίον της απόφασης του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας με την οποία αποφασίσθηκε ότι τα δικαιώματα τιτλούχων καταναλωτών καταργούνται, είτε λόγω εξάντλησης των πηγών, είτε λόγω του ότι έστω και αν μερικές πηγές υφίστανται, το νερό τους κατέστη ακατάλληλο.

Σπ. Σπυριδάκης, για τους Εφεσειόντες στις Εφέσεις Αρ. 618, 620-642, 656-658. 40

Α. Γεωργιάδου, για τους Εφεσειόντες στην Έφεση Αρ. 619.

N. Πελίδης, για τους Εφεσείοντες στις Εφέσεις Αρ. 643-650.

K. Αιμιλιανίδης, για τους Εφεσείοντες στις Εφέσεις Αρ. 654-655.

5 M. Βασιλείου, για τους Εφεσείοντες στις Εφέσεις Αρ. 659-662.

A. Χ' Ιωάννου, για την Εφεσείουσα στην Έφεση Αρ. 664.

10 Γ. Τριανταφυλλίδης, για τους Εφεσίβλητους.

Cur. adv. vult.

15 ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ.: Η παρούσα είναι η απόφαση της πλειοψηφίας του Δικαστηρίου - (Α. Λοΐζου, Π., Δ. Δημητριάδη, Δ. Στυλιανίδη, και Γ. Χρυσστομή, Δ/στών).

20 Οι εφεσείοντες με τις εφέσεις αυτές προσβάλλουν Απόφαση Δικαστή του Δικαστηρίου τούτου που, στην άσκηση πρωτοβάθμιας δικαιοδοσίας του, αποφάσισε νομικό ζήτημα - μέρος της ουσίας του αντικειμένου των προσφυγών.

25 Οι αιτητές με τις προσφυγές ζητούν την ακύρωση της απόφασης του εφεσίβλητου Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, (το "Συμβούλιο"), ημερομηνίας 4 Ιουνίου, 1981, με την οποία αποφάσισε ότι τα δικαιώματα τιτλούχων καταναλωτών καταργούνται από την 1η Ιανουαρίου, 1982, λόγω εξάντλησης των πηγών των εταιρειών που απαλλοτριώθηκαν και γιατί, έστω και αν μερικές πηγές υφίστανται, το νερό τους κατέστη ακατάλληλο.

30 Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στους αιτητές σε διάφορες ημερομηνίες και ως αποτέλεσμα καταχωρίστηκαν οι προσφυγές.

35 Η αναθεωρητική έφεση έχει σκοπό να εξασφαλίσει στα μέρη το πλεονέκτημα της γνώμης της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε υπόθεση Αναθεωρητικής Δικαιοδοσίας, η οποία με το Άρθρο 146 του Συντάγματος δόθηκε αποκλειστικά στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και, κάτω από το Άρθρο 11(2) του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμου του 1964, (Αρ. 33/64), ασκείται τώρα πρωτόδικα από Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η Ολομέλεια του Δικαστηρίου επιλαμβάνεται της υπόθεσης εξ υπαρχής. Αντικείμενο της έφεσης συνεχίζει να είναι η νομιμότητα της πράξης που προσβάλλεται - (*Costas Pikis v. Republic (Minister of Interior and*

Another) (1968) 3 C.L.R. 303, 305, 306· **George Constantinides v. Republic (Minister of Finance)** (1969) 3 C.L.R. 523· **Miltiades Papadopoulos v. Republic (Council of Ministers)** (1970) 3 C.L.R. 169· **Republic (Minister of Finance) v. Savvas Pericleous** (1972) 3 C.L.R. 63, στη σελ. 68).

5

Το Δικαστήριο στην αναθεωρητική έφεση προσεγγίζει το θέμα με πλήρη επανεξέταση της υπόθεσης, αναφερόμενο στα θέματα που εγείρονται από τα μέρη στην έφεση, ή στην έκταση που δεν είχαν αποφασιστεί από το πρωτόδικο Δικαστήριο, ή στα θέματα που εγείρονται στην αντέφεση. Ο διάδικος δικαιούται στη γνώμη της Ολομέλειας του Δικαστηρίου. (**Republic (Public Service Commission) v. Lefkos Georghiades** (1972) 3 C.L.R. 594, σελ. 690· **Κυπριακή Δημοκρατία v. Παντελή Χατζηπαντελή** (1989) 3(B) Α.Α.Δ. 961):

10

15

Θέματα δημόσιας τάξης, όπως είναι η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, εξετάζονται από το Δικαστήριο αυτεπάγγελα (ex proprio motu) - (βλ., μεταξύ άλλων, **Eleni Vrahimi and Another and The Republic (Attorney-General)**, 4 R.S.C.C. 121, 123· **Annika Christodoulou v. Republic (Public Service Commission)** (1967) 3 C.L.R. 691· **Nicos Lambrakis v. Republic (Educational Service Committee)** (1970) 3 C.L.R. 72· **Cyprus Transport Co. Ltd. and Antoher v. Republic (Permits Authority)** (1970) 3 C.L.R. 163· **Razis and Another v. Republic** (1982) 3 C.L.R. 45· **Vlahou and Others v. Republic** (1984) 3 C.L.R. 1319· **Yiangou v. Republic** (1987) 3 C.L.R. 27· **Stavros Othonos and Another v. The Republic of Cyprus, and/or The Public Service Commission** (1989) 3(A) C.L.R. 475· **Ανδρέας Δημητρίου v. Κυπριακής Δημοκρατίας** (1989) 3(Γ) Α.Α.Δ. 1281· **Δημοκρατία της Κύπρου v. Γεώργιου Ματθαίου** (1990) 3 Α.Α.Δ. 2452)).

20

25

30

Το Δικαστήριο αυτεπάγγελα ήγειρε το ζήτημα αν η πράξη που προσβάλλεται υπόκειται στον αναθεωρητικό έλεγχο του Δικαστηρίου κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος, με το νόημα εάν η πράξη αυτή είναι δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου.

35

Η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου τούτου πηγάζει από το Άρθρο 146 του Συντάγματος και τα Άρθρα 3 και 9 του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμου του 1964, (Αρ. 33/64).

40

Το Ανώτατο Δικαστήριο, συντεταγμένο όργανο της πολιτείας

ας, ασκεί αποκλειστικά και μόνο τις αρμοδιότητες εκείνες που καθορίζουν και οριοθετούν οι συνταγματικές διατάξεις. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του Άρθρου 146 του Συντάγματος το Δικαστήριο έχει:-

5

“... αποκλειστικήν δικαιοδοσίαν να αποφασίξη οριστικώς και αμετακλήτως επί πάσης προσφυγής υποβαλλομένης κατ’ αποφάσεως, πράξεως ή παραλείψεως οιοδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου ασκούντων εκτελεστικήν ή διοικητικήν λειτουργίαν επί τω λόγω ότι αύτη είναι αντίθετος προς τις διατάξεις του Συντάγματος ή τον νόμον ή εγένετο καθ’ υπέρβασιν ή κατάχρησιν της εξουσίας της εμπειπιστευμένης εις το όργανο ή την αρχήν ή το πρόσωπο τούτο”.

10

15

Το Άρθρο 146 του Συντάγματος δίδει στους πολίτες το δικαίωμα προσφυγής εναντίον πράξεων ή παραλείψεων σε θέματα δημόσιου δικαίου. Η Αναθεωρητική Δικαιοδοσία του Δικαστηρίου περιορίζεται στον έλεγχο της νομιμότητας εκτελεστών διοικητικώς πράξεων. Τα χαρακτηριστικά της εκτελεστής διοικητικής πράξης είναι:-

20

(α) Να είναι προϊόν άσκησης εκτελεστικής ή διοικητικής λειτουργίας από όργανο, αρχή ή πρόσωπο.

25

(β) Το όργανο, αρχή ή πρόσωπο να ενεργούν στη σφαίρα του δημόσιου και όχι ιδιωτικού δικαίου.

(γ) Παραγωγή νομικών αποτελεσμάτων με άμεση νομική ισχύ.

30

Ένα όργανο κυβερνητικό, ή οργανισμός δημόσιου δικαίου, δυνατό να ενεργεί, είτε στη σφαίρα του δημόσιου δικαίου, είτε του ιδιωτικού δικαίου. Ενεργεί στη σφαίρα του δημόσιου δικαίου αν ο πρωταρχικός σκοπός της πράξης ή απόφασής του, στη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι η προώθηση δημόσιου σκοπού.

35

Η ρύθμιση αστικών περιουσιακών δικαιωμάτων είναι θέμα ιδιωτικού δικαίου και δεν αποτελεί πράξη ή απόφαση με το νόημα του Άρθρου 146.1 του Συντάγματος.

40

Κριτήρια για την κατάταξη της πράξης στο δημόσιο δίκαιο είναι η φύση της πράξης ή απόφασής, το δημόσιο συμφέρο που σκοπεύει να προαγάγει και το ενδιαφέρον του κοινού γενικά, ή μέρος αυτού. Η πράξη, βεβαίως, πρέπει να παράγει νομικά αποτελέσματα με άμεση νομική ισχύ - (Βλ. *George S. Papaphilippou and The Republic (Council of Ministers)*, 1 R.S.C.C. 62· *Stelios Laoudhia and The Republic (Minister of*

- Interior*), 2 R.S.C.C. 119· *John Stamatiou v. Electricity Authority of Cyprus*, 3 R.S.C.C. 44· *Achilleas Hadjikyriacou v. Theologia Hadjiapostolou and Others*, 3 R.S.C.C. 89· *Savvas Yianni Valana v. The Republic (Director of Lands and Surveys)*, 3 R.S.C.C. 91· *Antigoni G. Eraclidou and Another v. Hellenic Mining Co., Ltd. and Others*, 3 R.S.C.C. 153· *Theocharis Charalambides v. The Republic (District Lands Officer and Another)*, 4 R.S.C.C. 24· *Pelopidas Sevastides v. The Electricity Authority of Cyprus* (1963) 3 C.L.R. 497· *The Greek Registrar of the Co. Operative Societies etc. v. Nicos A. Nicolaidis* (1965) 3 C.L.R. 164· *Nicos Kolokassides v. The Republic of Cyprus through the Minister of Finance* (1965) 3 C.L.R. 542· *Cyprus Industrial and Mining Co. Ltd. (No. 1) v. The Republic of Cyprus, through 1. The Minister of Interior, 2 The Principal Land Registry* (1966) 3 C.L.R. 467· *I.W.S. Nominee Co. Ltd. v. Republic (Registrar of Trade Marks)* (1967) 3 C.L.R. 582· *White Hills Ltd. and Others v. Republic (Minister of Interior and Another)* (1970) 3 C.L.R. 132· *Christakis Christodoulou v. Republic (Minister of Interior and Another)* (1970) 3 C.L.R. 377· *Djemal Moulla Moustafa v. Republic (Minister of Interior and Another)* (1973) 3 C.L.R. 47· *George Asproftas v. Republic (Ministry of Interior)* (1973) 3 C.L.R. 366· *Lakis Christou Poyiadjis v. Republic (Ministry of Interior and Others)* (1975) 3 C.L.R. 378· *Silentsia Farms v. Republic* (1981) 3 C.L.R. 450· *Charalambides v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 403· *Coudounaris v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 530· *Republic v. M.D.M. Estate* (1982) 3 C.L.R. 642 (Ολομέλειας)· *Antonioni and Others v. Republic* (1984) 3 C.L.R. 623· *Galanos v. C.B.C.* (1984) 3 C.L.R. 742 (Ολομέλειας)· *Ethnikos v. K.O.A.* (1984) 3 C.L.R. 831· *Machlouzarides v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 2279· *Machlouzarides v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 2342 (Ολομέλειας)· *Hellenic Bank v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 481· *Photos Photiades and Others v. Takis Photiades and Others* (1988) 3 C.L.R. 2084, *Λαϊκή Κυπριακή Τράπεζα Λτδ v. Κυπριακής Δημοκρατίας* (1989) 3(B) Α.Α.Δ. 729).

Τα γεγονότα στις παρούσες υποθέσεις έχουν:-

Στην πόλη της Λευκωσίας υπήρχε αριθμός υδρευτικών εταιρειών οι οποίες ήταν ιδιοκτήτριες πηγών, άλλων υδατικών έργων, κεντρικών σωλήνων και άλλων εγκαταστάσεων, και προμήθευαν τους κατοίκους νερό για οικιακές ανάγκες. Οι υδρευτικές αυτές εταιρείες, έναντι ποσού, εκχωρούσαν ποσότητα νερού, που υπολογιζόταν με το αρχαϊκό μέτρο - "σακκοράφι" - με βά-

ση του όρουσ σύμβασης. Εξέδιδαν τίτλο ή/και έγγραφο εκχωρήσεως ύδατος στο δικαιούχο. Στον κάθε τίτλο επισυνάπτονται οι όροι της σύμβασης και/ή εκχώρησης - (βλ. Τεκμήρια 4, 4Α, 5, 5Α, 6 και 7).

5

Οι δικαιούχοι είχαν ενοχικά και/ή δικαιώματα ακίνητης ιδιοκτησίας.

10 Στις 22 Μαΐου, 1951, θεσπίστηκε ο περί Υδατοπρομήθειας (Δημοτικές και Άλλες Περιοχές) Νόμος του 1951, (Αρ. 20/51). Ο Νόμος αυτός τροποποιήθηκε με τον περί Υδατοπρομήθειας (Δημοτικές και Άλλες Περιοχές) (Τροποποιητικός) Νόμο του 1952, (Αρ. 21/52), και τους Τροποποιητικούς Νόμους Αρ. 52/54 και 19/58.

15

Οι πιο πάνω Νόμοι είναι το Κεφ. 350, (ο "Νόμος"), στην Αναθεωρημένη Έκδοση των Νόμων της Κύπρου του 1959.

20 Ο σκοπός του Νόμου ήταν να καταστήσει αποτελεσματικότερη την υδατοπρομήθεια στις δημοτικές περιοχές κυρίως για οικιακούς σκοπούς. Πρόβλεπε την εγκαθίδρυση και λειτουργία Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας για την προώθηση της απλοποίησης και τυποποίησης των μεθόδων υδατοπρομήθειας εντός των περιοχών των Συμβουλίων και την αναγκαστική απαλλοτρίωση με γραπτή ειδοποίηση στις υδρευτικές εταιρείες. Πρόβλεπε τη λειτουργία, τα καθήκοντα και τις εξουσίες των Συμβουλίων.

25

30 Το Άρθρο 20(δ) του Νόμου προβλέπει, με την επίδοση ειδοποίησης απαλλοτρίωσης τη μεταβίβαση στο Συμβούλιο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πρώην υδρευτικών εταιρειών αναφορικά με την προμήθεια ύδατος, με βάση οποιαδήποτε σύμβαση. Το Άρθρο 20(δ) έχει:-

35

35 "20. Where a Board has been authorized by the Governor in Council under section 19 to acquire the undertaking of any water undertaker, such Board shall serve on such undertaker, either personally or by double registered post, a notice in writing specifying the date on which the Board proposes to acquire the undertaking (in this Law referred to as 'the date of acquisition') and, as from such date, -

40

.....
(d) the rights and liabilities of the former water undertaker under any contract in respect of the supply of water shall be transferred to, and vest in, the Board."

Στο Άρθρο 22 ενσωματώθηκαν τα δικαιώματα που είχαν οι δικαιούχοι μέτοχοι, κάτοχοι τίτλων, στην παροχή ύδατος από τις υδρευτικές εταιρείες που απαλλοτριώνονταν. Το Άρθρο 22(α) έχει:-

5

“22. Where there are persons having a share in, or any other right over, the water of any undertaking which is compulsorily acquired under the provisions of this Law, the following provisions shall have effect:-

10

(a) the Board shall, subject to its other commitments and obligations under this Law, continue to supply every such person, during the period for which such person would have been entitled thereto, with the same quantity of water supplied to him, at the time of the acquisition, for his reasonable domestic needs, by the former water undertaker.

15

For the purpose of this paragraph the quantity of water supplied by the former water undertaker to such person at the time of the acquisition for his reasonable domestic needs shall be deemed to be, in default of agreement, the share which he was entitled to receive, in the total quantity of water actually supplied by the former water undertaker to the persons entitled thereto at the time of the acquisition;”

20

25

Είναι καθαρό από το Άρθρο 22 ότι η ποσότητα νερού, που το Συμβούλιο θα προμήθευε στους κατόχους τίτλου, είναι η ποσότητα που δικαιούνταν από τις προηγούμενες υδρευτικές εταιρείες στο χρόνο της απαλλοτρίωσης. Η περίοδος παροχής νερού είναι η περίοδος παροχής νερού από τις υδρευτικές εταιρείες, με βάση τους τίτλους και τους όρους σύμβασης.

30

Η παράγραφος (β) του Άρθρου 22 πρόβλεπε ότι ο τιτλούχος μέτοχος θα πλήρωνε τα ίδια τέλη ή επιβαρύνσεις που πλήρωνε στο χρόνο της απαλλοτρίωσης, για την περίοδο κατά την οποία edικαιούτο να πληρώνει τα ίδια τέλη και επιβαρύνσεις στις πρώην υδρευτικές εταιρείες.

35

Με το συνδυασμό των προνοιών του Άρθρου 20(δ) και του Άρθρου 22(α) και (β), οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των υδρευτικών εταιρειών και των τιτλούχων ενσωματώθηκαν στο Νόμο, διασφαλίστηκαν και το Συμβούλιο ανάλαβε τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που είχαν οι υδρευτικές εταιρείες. Τα δικαιώματα των τιτλούχων παρέμειναν ακριβώς όπως πριν την

40

απαλλοτριώση.

5 Οι πηγές των προμηθευτικών εταιρειών με την πάροδο του χρόνου, είτε στέρεψαν, είτε το νερό τους κατέστη ακατάλληλο για πόση και χρήση.

Το Συμβούλιο στις 4 Ιουνίου, 1981, πήρε την πιο κάτω απόφαση:-

10 “ΘΕΜΑ 18ον: ΚΑΤΑΡΓΗΣΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΑΚΚΟΡΑΦΙΩΝ:

15 Κατόπιν συζητήσεως μετά του Νομικού Συμβούλου ο Διευθυντής εισηγήθη την εξάλειψιν του αιωνίου τούτου προβλήματος διά της γραπτής διά συστημένων επιστολών προειδοποιήσεως προς τους τιτλούχους καταναλωτάς ότι τα δικαιώματα των καταργούνται από της 1/1/82 λόγω εξαντλήσεως των πηγών των απαλλοτριωθεισών εταιρειών και λόγω παροχής εκ μέρους του Συμβουλίου ασυγκρίτως ανωτέρας υπηρεσίας προς αυτούς παρ’ ότι διαλαμβάνουν οι σχετικοί τίτλοι, ως επίσης και διότι έστω και αν υφίστανται ακόμη μερικά πηγαί, το ύδωρ τούτων κατέστη ακατάλληλον.

20 Το Συμβούλιον απεδέχθη την εισήγησιν υπό την προϋπόθεση ότι ο Νομικός Σύμβουλος θα επικυρώσει και γραπτώς ότι δύναται το Συμβούλιον να προβή εις τοιαύτην ενεργείαν.”

Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε σε διάφορες ημερομηνίες σε όλους τους τιτλούχους.

30 Οι αιτητές -πρώην τιτλούχοι - ζητούν την ακύρωση της απόφασης διακοπής δωρεάν παροχής της συμφωνημένης ποσότητας νερού δυνάμει εγγράφων ή εγγράφου εκχωρήσεως ή τίτλου και/ή δυνάμει του Κεφ. 350.

35 Τα ενοχικά δικαιώματα, δικαιώματα ακίνητης ιδιοκτησίας και δικαιώματα αστικού δικαίου είναι στη σφαίρα του ιδιωτικού δικαίου. (Βλ., μεταξύ άλλων, *Hadjikyriacou Valana, Asproftas, Silentsia Farms, Republic v. M.D.M. Estate, Antoniou, Machlouzarides*, (ανωτέρω).)

40 Οι δικηγόροι των αιτητών εισηγήθηκαν ότι ο σκοπός του Νόμου ήταν δημόσιος - η βελτίωση και ρύθμιση της υδατοπρομήθειας. Η απαλλοτριώση από το Συμβούλιο έγινε για το δημόσιο συμφέρο. Η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε από Δημόσια

Αρχή για την καλύτερη διανομή του νερού στους καταναλωτές - για να υπάρχει περισσότερο νερό για το ευρύτερο κοινό. Το Συμβούλιο άσκησε δημόσια εξουσία προς όφελος του κοινού.

Οι δικηγόροι των εφεσείοντων - αιτητών αναφέρθηκαν στην υπόθεση **Antigoni Paschalidou v. Republic (Minister of Education and Another)** (1969) 3 C.L.R. 297, στην οποία η αιτήτρια, που ήταν δασκάλα, διορίστηκε με σύμβαση με βάση το Άρθρο 4(2) του Νόμου 7/63 για ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αναγκών της Δημοτικής Εκπαίδευσης. Το συμβόλαιο διορισμού πρόβλεπε ότι η υπηρεσία της θα διέπετο από τους Νόμους και τους Κανονισμούς της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης, τις οδηγίες, τις εγκυκλίους και τις εντολές των εκπαιδευτικών αρχών. Το Δικαστήριο κάτω από τα περιστατικά της υπόθεσης αποφάσισε ότι ο διορισμός και η υπηρεσία της αιτήτριας ήταν δημοσίου δικαίου και όχι ιδιωτικού δικαίου. Έγινε αναφορά, επίσης, στην υπόθεση **Emmanuel Vassiliou and Others v. Republic (Ministry of Education and Another)** (1969) 3 C.L.R. 417, που είναι παρόμοιο με την προηγούμενη.

Στην υπόθεση **Byron Chrystanthou and Another v. Republic (District Officer of Paphos and Another)** (1968) 3 C.L.R. 519, ενοικίαση του τσιφλικιού Αχέλειας και άλλων τσιφλικιών στην επαρχία Πάφου - που απαλλοτριώθηκαν αναγκαστικά για το δημόσιο συμφέρο - η οποία έγινε με βάση κριτήρια που καθόρισε το Υπουργικό Συμβούλιο για σκοπούς αγροτικής μεταρρύθμισης για το δημόσιο συμφέρο, θεωρήθηκε ότι εμπίπτει στο δημόσιο και όχι στο ιδιωτικό δίκαιο, γιατί ο πρωταρχικός σκοπός ήταν το δημόσιο συμφέρο.

Οι αποφάσεις για τις υπηρεσίες των δασκάλων που προαναφέρθηκαν είναι παρόμοιες με την Υπόθεση 1145/57 του Ελληνικού Συμβουλίου Επικρατείας, στην οποία οδοντίατρος που προσλήφθηκε με σύμβαση στο Ι.Κ.Α. καταγγέλθηκε, με βάση τις Ειδικές περί Πολυθεσίας των Ιατρών Διατάξεις του Ν.3319/1955 Διατάξεις διοικητικού νόμου. Αποφασίστηκε ότι η προσφυγή ήταν παραδεκτή, γιατί ο Νόμος που απαγόρευε την πολυθεσία και επέβαλλε την υποβολή δήλωσης είχε εφαρμογή στην υπηρεσία της αιτήτριας.

Ο δικηγόρος του Συμβουλίου, από την άλλη, υπόβαλε ότι ο Νόμος απλώς αντικατέστησε ή περιέλαβε τις συμβάσεις των αιτητών με τις υδρευτικές εταιρείες και ότι το θέμα είναι καθαρά ιδιωτικού δικαίου. Η προσβαλλόμενη Απόφαση αναφέρεται μό-

νο στα δικαιώματα των αιτητών, τα οποία είναι ιδιωτικού δικαίου. Το Συμβούλιο δεν άσκησε δημόσια εξουσία για δημόσιο σκοπό.

- 5 Τα καθήκοντα και οι εξουσίες του Συμβουλίου καθορίζονται στο Μέρος ΙΙΙ του Νόμου, και ειδικότερα στα Άρθρα 12 και 13. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου μπορεί να αφορούν θέματα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου. Στη λήψη της προσβαλλόμενης Απόφασης δεν εξετάστηκαν ούτε λήφθηκαν υπόψη οι άλλες υποχρεώσεις ή
- 10 αναλήψεις του Συμβουλίου για παροχή νερού. Η κρινόμενη απόφαση δεν έχει καμιά συνάφηση με την παροχή νερού, ούτε με την ευρύτερη πολιτική διάθεσης του νερού. Αφορά μόνο το ιδιωτικό δικαίωμα των αιτητών. Το αντικείμενο της είναι η σχέση του Συμβουλίου με τους αιτητές, αναφορικά με τα δικαιώματά τους που
- 15 πήγαζαν από τους τίτλους και τους όρους της εκχώρησης από τις πρώην υδρευτικές εταιρείες που ενσωματώθηκαν στον και διαφυλάχτηκαν από το Νόμο.

- 20 Στα Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929-1959, σελ. 177 διαβάζουμε:-

- 25 “Διά σταθεράς νομολογίας εκρίθη, ότι αποκλείεται η καθ’ ύλην αρμοδιότης του Σ.τ.Ε. επί διαφορών προκυπτουσών εκ συμβάσεως μετά του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, έστω και κυρωθείσης διά νόμου ή διατάγματος, όπερ δεν αίρει τον συμβατικόν χαρακτήρα αυτών: 383 (31), 43(34), 1947 (55), και αφορσών το κύρος ή την εκτέλεσιν της
- 30 συμβάσεως και πάσαν παρεπομένην εξ αυτής αξίωσιν. Το Συμβούλιον της Επικρατείας αποκλείει τας διαφοράς ταύτας εκ της αρμοδιότητός του, κυρίως, διότι χαρακτηρίζει αυτάς ως διαφοράς του ιδιωτικού δικαίου. Αλλά απορρίπτει την αίτησιν ως απαράδεκτον, λόγω υπάρξεως παραλλήλου προσφυγής: ...”

- 35 Στην υπόθεση 43/1934 η Ολομέλεια του Συμβουλίου Επικρατείας αποφάσισε ότι η αίτηση ακύρωσης κατά διοικητικών πράξεων, που εκδόθηκαν με βάση σύμβαση, είναι απαράδεκτη, ειδικά όταν υποβάλλεται από συμβαλλόμενο, και ότι η κύρωση της σύμβασης με διάταγμα και κυρωτικό νόμο δεν αλλάσσει το συμβατικό χαρακτήρα των διατάξεών της. Η Ολομέλεια είπε στη
- 40 σελ. 128:-

“Επειδή, κατά τε τον Νόμον και την παγίαν εν προκειμένω νομολογίαν του Δικαστηρίου τούτου, αιτήσεις ακυρώσεως κα-

τά διοικητικών πράξεων εκδοθεισών επί τη βάσει συμβάσεως τυγχάνουσιν απαράδεκτοι, ιδία οσάκις υποβάλλονται, ως εν προκειμένω, υπό τινός των συμβαλλομένων, η δε διά Διατάγματος ή διά Νόμου κύρωσις της συμβάσεως δεν αίρει τον συμβατικόν χαρακτήρα των διατάξεων αυτής.

5

Επειδή ο ισχυρισμός της αιτούσης Εταιρείας, καθ' ον δεν πρόκειται εν των υπό κρίσιν θέματι περί παραβάσεως συμβάσεως, αλλά περί παραβάσεως νομικών διατάξεων εκ μέρους του Υπουργείου, όπερ ως Διοικητική Αρχή και ουχί ως συμβαλλόμενος καθορίζει την τιμήν της ηλεκτρικής ενεργείας, δεν δύναται ν' αποτελέση έρεισμα διά το τύποις παραδεκτόν της προκειμένης αιτήσεως, διότι η προσβαλλόμενη πράξις, καίπερ υπό του Υπουργείου, μη συμβληθέντος, εκδοθείσα ως αποκλειστικόν σκοπόν είχε την εφαρμογήν συμβατικών όρων, ήτοι εξεδόθη κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της συμβάσεως.

10

15

Επειδή, συνωδά ταις ηγουμέναις σκέψεσιν, απαράδεκτος τυγχάνει η υπό κρίσιν αίτησις ακυρώσεως, ως ερειδομένη επί εσφαλμένης υπό της Διοικήσεως ερμηνείας όρων συμβάσεως, άτε του λόγου τούτου μη θεμελιούντος αίτησιν ακυρώσεως ενώπιον του Σ.τ.Ε. ως δικαστού της ακυρωτικής αγωγής, αλλ' ανήκοντος εις την δικαιοδοσίαν του Δικαστού της συμβάσεως, ήτοι εις την των τακτικών Δικαστηρίων.

20

25

Διά ταύτα

Απορρίπτει την από 21 Οκτωβρίου 1933 υπό κρίσιν αίτησιν της Ελληνικής Ηλεκτρικής Εταιρείας, ως απαράδεκτον."

30

(Βλ., επίσης, Αποφάσεις Συμβουλίου Επικρατείας 383/31 και 1947/55.)

Ο πρωταρχικός και μόνος σκοπός της προσβαλλόμενης πράξης είναι ο τερματισμός του πιο πάνω δικαιώματος, για το λόγο ότι οι πηγές των υδρευτικών εταιρειών είτε στέρεψαν, είτε το νερό μόλυνθηκε και έπαυσε να είναι πόσιμο ή κατάλληλο προς χρήση.

35

Η προσβαλλόμενη απόφαση ρυθμίζει πρωταρχικά περιουσιακά δικαιώματα και υποχρεώσεις των μερών. Το Συμβούλιο δεν αποφάσισε ότι δεν παρέχει νερό στους αιτητές. Απλώς αποφάσισε ότι έληξε η περιόδος κατά την οποία οι αιτητές - τιτλούχοι θα δικαιούνταν στην παροχή νερού με τους όρους του τίτ-

40

λου από τις πρώην υδρευτικές εταιρείες.

Το ενδιαφέρον του κοινού στις υποθέσεις αυτές είναι δευτερεύουσας φύσης και απομακρυσμένο.

5

Η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ιδιωτικού δικαίου και δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου τούτου κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος.

10

Οι προσφυγές είναι απαράδεκτες και απορρίπτονται.

Καμιά διαταγή για έξοδα.

15

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Με την απόφαση την οποία πρόκειται να δώσω συμφωνούν οι Δικαστές Νικήτας και Αρτεμίδης, γεγονός που με παρακάλεσαν να σημειώσω δεδομένου ότι δεν προτίθενται να εκδώσουν ξεχωριστές αποφάσεις.

20

Ο περί Υδατοπρομήθειας (Δημοτικές και Άλλες Περιοχές) Νόμος, ΚΕΦ. 350 (θα αναφέρεται ως ο Νόμος) κατέστησε τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, η σύσταση των οποίων προβλέπεται στο Νόμο, τους δημόσιους φορείς ύδρευσης των δημοτικών περιοχών με ευθύνη για τη συσσώρευση του νερού, συντήρηση των πηγών και τη διανομή πόσιμου νερού στους κατοίκους των πόλεων. Το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας συστάθηκε βάσει του Νόμου και λειτουργεί προς ευόδωση των σκοπών αυτών. Συνιστά οργανισμό δημοσίου δικαίου με δική του σφραγίδα και διαχρονική υπόσταση.

25

30

Πριν τη θέσπιση του Νόμου το 1951 (βλ. Τροποποιητικούς Νόμους 21/52, 52/54, 19/58, 25/72, 31/82 και 172/88) η ευθύνη για την υδροδότηση των πόλεων ανήκε σε ιδιωτικούς οργανισμούς, η δε παροχή ύδατος ρυθμιζόταν βάσει συμβάσεων συνομολογουμένων μεταξύ των προμηθευτών και των καταναλωτών. Η θέσπιση του Νόμου κατέστησε την υδατοπρομήθεια ευθύνη του δημοσίου. Ο Νόμος απέβλεπε στην ορθολογιστική συλλογή, χρήση και διανομή πόσιμου ύδατος στους κατοίκους των πόλεων. Έγινε πρόβλεψη στο Νόμο για την απαλλοτρίωση της περιουσίας των προμηθευτών και την αποζημίωση τους βάσει κώδικα αποζημιώσεων ο οποίος επίσης καθορίζεται στο νόμο. Συγχρόνως προβλέπεται στο άρθρο 20(δ) η μεταβίβαση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των προμηθευτών στα αντίστοιχα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας. Τα τέλη τα οποία μπορεί να συλλεγούν για την παροχή ύδατος καθορίζονται σύμφωνα με κώδικα

35

40

ο οποίος περιέχεται στο Νόμο (άρθρο 30) και σκοπεί στη θεμελίωση της αρχής ότι το νερό αποτελεί κοινό αγαθό και συνεπώς η δαπάνη για τη χρήση του δεν πρέπει να υπερβαίνει τα έξοδα του Συμβουλίου για την εξασφάλιση, διασωλήνωση και διανομή του. Καθίστανται τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας μη κερδοφόροι οργανισμοί επιφορτισμένοι με την εκπλήρωση του δημόσιου καθήκοντος για την παροχή καλής ποιότητας και σε επαρκή ποσότητα πόσιμου ύδατος στους κατοίκους της χώρας. Η υπόσταση του Συμβουλίου συνάδει με τη συνταγματική κατοχύρωση των υδάτινων πόρων ως περιουσία του δημοσίου (άρθρ. 23.1). Η ιδιοκτησία της επιφάνειας της γης δεν καθιστά τον κάτοχο ιδιοκτήτη των υπόγειων υδάτινων πόρων.

Ο Νόμος λαμβάνει υπόψη τα συμβατικά δικαιώματα των καταναλωτών, που υφίσταντο κατά το χρόνο θέσπισης του, στον καθορισμό των τελών για την παροχή ύδατος. Όμως η προμήθεια ύδατος σ' αυτούς δε συναρτάται με τα δικαιώματα που απέρρεαν από τις συμβάσεις με τους προγενέστερους προμηθευτές αλλά σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στον ίδιο το Νόμο. Η συνέχιση παροχής ύδατος σε αυτή την τάξη των καταναλωτών τίθεται υπό την αίρεση των άλλων δεσμεύσεων και υποχρεώσεων του Συμβουλίου για την παροχή ύδατος στους κατοίκους της πόλης. Με αυτή την επιφύλαξη και ορισμένες άλλες οι οποίες τίθενται στο άρθρο 22 διασφαλίζεται η συνέχιση της παροχής ύδατος σε αυτή την κατηγορία των καταναλωτών σε ποσότητες και τέλη ανάλογα με εκείνα που προβλέπονται στις συμβατικές διευθετήσεις με τους προγενέστερους προμηθευτές. Εντούτοις η παροχή ύδατος σ' αυτή την κατηγορία καταναλωτών δε συναρτάται με τα συμβατικά τους δικαιώματα με τους προγενέστερους προμηθευτές αλλά με τα κριτήρια που θέτει ο νόμος.

Αμφισβητείται η δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου να επιληφθεί βάσει του άρθρου 146 των προσφυγών ομάδας καταναλωτών οι οποίοι κατέφυγαν στο δικαστήριο και με τις προσφυγές τους αξιώνουν την αναθεώρηση της απόφασης του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας της 15/7/1981 με την οποία αποφασίστηκε ότι η "μέχρι σήμερα δωρεάν παροχή ύδατος διακόπτεται οριστικώς από της 1ης Ιανουαρίου 1982, λόγω του ότι αι πηγαί εξ ων αύτη της παρείχετο δεν υφίστανται πλέον". Συγχρόνως κοινοποιήθηκε στους καταναλωτές η απόφαση των καθ' ων η αίτηση να τους χρεώνουν για την παροχή ύδατος με τα καθορισμένα τέλη χρέωσης των καταναλωτών.

Το θέμα της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου δεν αντιμετωπί-

στηκε στην πρωτόδικη απόφαση με την οποία κρίθηκε ως πρώτο θέμα ότι παρείχεται ευχέρεια βάσει του Νόμου στους καθ' ων η αίτηση να τερματίσουν την παροχή ύδατος βάσει των προϋφιστάμενων διευθετήσεων λόγω στέρευσης των πηγών. Το θέμα το οποίο έχει εγερθεί άπτεται της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου και όπως είναι αναντίλεκτο δικαιολογείται η εξέταση του σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Άλλωστε η αναθεωρητική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου περιορίζεται σε αποφάσεις, πράξεις και παραλείψεις που είναι δεκτικές αναθεωρητικού ελέγχου. Η δικαιοδοσία δεν είναι παράλληλη προς εκείνη οποιουδήποτε άλλου δικαστηρίου αλλά αποκλειστική.

Ο δημόσιος χαρακτήρας του σώματος ή οργάνου που λαμβάνει την προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι καθοριστικός για τον προσδιορισμό της δικαιοδοσίας του αναθεωρητικού δικαστηρίου. (Βλ. *Frangos v. Medical Disciplinary Board* (1983) 1 C.L.R. 256). Ο έλεγχος περιορίζεται μόνον σε πράξεις οργάνων της διοικήσεως που επενεργούν στον τομέα του δημοσίου δικαίου. Οι πράξεις της διοίκησης δεν περιορίζονται μόνο στον τομέα του δημοσίου δικαίου. Σε θέματα διαχείρισης του δημοσίου ταμείου και περιουσίας οι πράξεις της ανάγονται κατά κανόνα στον τομέα του ιδιωτικού δικαίου. Στον ίδιο τομέα εμπίπτουν και αποφάσεις της διοίκησης ρυθμιστικές ιδιωτικών συμφερόντων. (Βλ. *HadjiKyriacou v. HadjiApostolou*, 3 R.S.C.C., 89 at pp. 90-91, και *Valana v. The Republic*, 3 R.S.C.C., 91 at pp.93-94). Οι αποφάσεις αυτές εκφεύγουν του τομέα του δημοσίου δικαίου παρά το ρυθμιστικό τους χαρακτήρα διότι (α) δεν αποβλέπουν στην προώθηση δημοσίου σκοπού, και (β) είναι μικρού μόνο ενδιαφέροντος για το κοινό ή οποιαδήποτε κατηγορία πολιτών.

Ο σκοπός τον οποίο αποβλέπει η απόφαση να εξυπηρετήσει είναι πρωταρχικής σημασίας για το χαρακτηρισμό και ταξινόμηση της πράξης στους αντίστοιχους τομείς του δικαίου, δημόσιο και ιδιωτικό. Την προσέγγιση αυτή υιοθέτησε το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο ως το κύριο στοιχείο στο διαχωρισμό της σφαίρας του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου. Η ίδια προσέγγιση υιοθετήθηκε και από την ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση *Machlouzarides v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 2342, στην οποία υιοθετούνται τα κριτήρια που καθορίστηκαν στην προγενέστερη απόφαση *Antonioni and Others v. Republic* (1984) 3 C.L.R. 623 (απόφαση μονομελούς δικαστηρίου) ως προς τον καθορισμό της φύσης της πράξης:-

"The ascertainment of the rights of citizens to immovable

property is primarily of interest to the parties immediately affected thereby. The public has but a remote interest in the matter.

.....
 .....

5

The Supreme Court was alive to the conceptual difficulties inherent in drawing the dividing line between acts of administration in the domain of public law on the one hand and in domain of private law on the other. In one sense the public is interested in every decision of the administration. Underlying the above decision is the appreciation by the Court that the degree of interest on the part of the public in actions of the administration varies in proportion to the extent to which such decisions are likely to affect the public or sections of it. The Supreme Constitutional Court adopted a practical test to chart the line of demarcation between decisions in the domain of public and private law. It revolves round the primary object of the act of decision. If the decision is primarily aimed to promote public purpose it falls in the domain of public law; otherwise in that of private law. Naturally the public has a livelier interest in public purposes."

10

15

20

Οι ίδιες αρχές έτυχαν εφαρμογής και στη μεταγενέστερη απόφαση της ολομέλειας *Photiades and Others v. Photiades v. The Republic* (1988) 3 A.A.Δ. 2084 - Βλ. επίσης *Hellenic Bank v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 481).

25

Ο κ. Σπυριδάκης επεσήμανε ότι ούτε η ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ δημόσιας αρχής και πολίτη με σύμβαση δεν αποκλείει τον αναθεωρητικό έλεγχο εφόσον η απόφαση για τη σύναψη της σύμβασης εκπηγάζει από την εκδήλωση της βούλησης της διοίκησης για την προώθηση δημόσιου σκοπού. (Βλ. μεταξύ άλλων *Chrysanthou and Another v. Republic* (1968) 3 C.L.R. 519, *Paschalidou v. Republic* (1969) 3 C.L.R. 297, και *Vassiliou and Others v. Republic* (1969) 3 C.L.R. 417).

30

35

Στην απάντησή τους οι δικηγόροι του Συμβουλίου υποστήριξαν ότι η φύση της διαφοράς ανάγεται στη διεκδίκηση συμβατικών δικαιωμάτων και ότι μόνο οι άμεσα ενδιαφερόμενοι έχουν πραγματικό ενδιαφέρον στην επίλυση του θέματος. Το ενδιαφέρον του κοινού στο θέμα είναι απομακρυσμένο.

40

Το πρώτο θέμα το οποίο πρέπει να εξεταστεί είναι το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ασκούνται οι εξουσίες του Συμβουλίου

Υδατοπρομήθειας. Η απάντηση είναι ότι αυτές πηγάζουν από το νόμο και ρυθμίζονται από αυτόν.

5 Το δεύτερο ερώτημα, αποφασιστικής σημασίας για την επί-
λυση του θέματος που αντιμετωπίζουμε, είναι ο σκοπός για τον
οποίο ασκείται η εξουσία. Η απάντηση είναι ότι πρόκειται για
σκοπό ύψιστης σημασίας για το κοινό καλό και μεγάλου ενδια-
φέροντος για τους καταναλωτές νερού Λευκωσίας και όχι αμε-
λητέου ενδιαφέροντος για το ευρύτερο κοινό που αποτελεί και
10 τον κύριο των υδάτινων πόρων της νήσου. Η παροχή ύδατος
στους δικαιούχους πριν τη θέσπιση του νόμου δε διέπεται από
τις συμβατικές τους υποχρεώσεις με τους προμηθευτές, αλλά
από τα κριτήρια που θέτει ο νόμος. Το γεγονός ότι μέρος των
συμβατικών τους δικαιωμάτων ενσωματώνεται στο νόμο και
15 συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των κριτηρίων για τον καθορισμό
των τελών παροχής ύδατος σ' αυτή την κατηγορία καταναλω-
τών δε μεταβάλλει τη φύση της εξουσίας για την παροχή ύδατος
και τον προσδιορισμό των τελών, ούτε θέτει την άσκηση της
εξουσίας υπό την αίρεση οποιασδήποτε σύμβασης. Εντάσσεται η
20 αμφισβητούμενη απόφαση αποκλειστικά στο πλαίσιο λειτουρ-
γίας του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας. Η άσκηση
της εξουσίας συναρτάται με τα κριτήρια και το δικαιοδοτικό
πλαίσιο που θέτει ο νόμος και αποβλέπει στην προώθηση δημό-
σιου στόχου ύψιστου ενδιαφέροντος για το κοινό.

25

Συνεπώς οι αιτητές νομιμοποιούνται να προσφύγουν και το
Ανώτατο Δικαστήριο να ασκήσει τις εξουσίες που του παρέχει το
άρθρο 146 για τον έλεγχο της νομιμότητας της επίδικης απόφασης.

30

*Οι εφέσεις απορρίπτονται κατά
πλειοψηφία χωρίς έξοδα.*